

Огнян Минчев, политолог: Конфликтът в СДС е изцяло междуличностен и междугрупов

16 януари 2004 | 09:07

бТВ и радио Свободна Европа, "Блиц"

Водещ: Много съм впечатлен от анализа на Панайот Ляков затова, което той казва за перспективата пред СДС "да затихва като син дребосък. Ту подритван и бит, ту милван по главата и живеещ със спомените на великан". Много ми напомня на стихотворение на Александър Вутимски, въпреки че онова е поезия, а това е вид политическо упражнение. Вутимски има едно стихотворение за един луд, който си седял в стаята и милвал чорапа си като си въобразявал, че това е негов близък роднина. Има атмосфера в поезията на Вутимски. Каква атмосфера обаче изниква от този образ за синия дребосък - ту подритван и бит, ту милван по главата, пък си мисли, че е великан?

О. Минчев: Не съм психолог, но този тип интерпретация на състоянието на нещата отразява случващото се в СДС, показва дълбока вътрешна травмираност на най-голямата все още дясноцентристка политическа сила у нас поради простата причина, че да припознаеш във все още доста мъничката партия на Стефан Софийански основна заплахата толкова голяма заплахата за основната дясноцентристка политическа сила, традиционната, вече 14 години оглавяваща дясноцентристкото пространство за мен е странно. Защото вярно е, че Стефан Софийански спечели кметските избори в София, но от всяка една гледна точка сравняването на ресурсите на СДС от една страна и на ССД от друга страна показват дори в тази кризисна ситуация респективно, че СДС е една доста по-голяма с доста повече възможности. От тази гледна точка водеща политическа сила, освен ако тя самата не е решила да бъде нещо друго.

Водещ: Едва ли една партия, която е с история зад гърба си макар и 12 години, която е управлявала цял мандат, първата партия изкарала 4 години в парламента с абсолютно мнозинство, може сама да реши да се маргинализира. Очевидно това е резултат на нещо, на какво?

О. Минчев: Сега, когато гледаме всичко, което се случва, особено през последната седмица, този конфликт изглежда почти изцяло междуличностен и междугрупов конфликт. И неговото описание изисква експертиза по-скоро на психолог, отколкото на социолог или политолог, но основанията на този конфликт могат да търсени години назад. Ние знаем, че СДС е в криза от края на 1999 година, когато получи тогава на местните избори през 1999 година по-малко гласове, отколкото разчиташе. Следваха определени процеси на вътрешно разчленяване, конфликти, извеждане на хора от правителството, впоследствие част от тях бяха и изключени от СДС. Това беше една партия в криза и кризата

стигна до своя екстремум със загубата на изборите през 2001 година и оттогава СДС има нужда от смяна на фокуса.

Водещ: Обаче това, което вие казвате, като връщане в предисторията на кризата на СДС би могло да прозвучи като своеобразно оправдание и снемане на отговорност от сегашното ръководство на СДС. Сигурно има основания и да се мисли в такава насока, но все пак нека да си отговорим на въпроса беше ли по силите на Надежда Михайлова да бъде лидер на СДС в тази ситуация?

О. Минчев: Трудно ми е да отговоря с да или не на този въпрос. Извън всякакво съмнение Надежда Михайлова и нейният НИС носят отговорност за състоянието на СДС по най-елементарната политическа логика. Моето лично мнение е, че Михайлова и нейните колеги загубиха година и половина като не подходиша решително към проблемите на СДС, не осъществиха тази задължителна, много, много необходима реформа, която да смени фокуса, през който СДС гледа на обществото, а оттам да смени и отношението на обществото към СДС. Ако една подобна категорична промяна не се случи в първите месеци от поемането на кормилото на един лидер много е трудно след това и психологически и организационно той да наложи една подобна промяна. Сега виждаме как това ръководство се опитва да осъществява едно управление на кризата, което обаче е рефлексивно т.е то следва, вместо да налага дневния ред.

Водещ: Отдавна е така.

О. Минчев: Така е. Просто загубата на време през 2002 и 2003 година се връща сега като много тежък бумеранг върху Михайлова и нейните колеги .

Водещ: Няколко пъти опоненти на сегашното ръководство на СДС искаха свикване на Национална отчетно-изборна конференция. Репликата към тях беше, че не са чути достатъчно ясно формулирани критики към политиката на Надежда Михайлова и СДС. Свикването на конференция идва внезапно и то не с политически аргументи на Михайлова, а като отговор на една юридическа атака срещу устава. Какво подсказва това. За хаос ли говори или за страх?

О. Минчев: Аз не съм съгласен напълно с тази интерпретация. Вчерашното решение за конференция не идва чисто и просто като резултат от една юридическа атака срещу устава, въпреки че това е част от дневния ред на конфликта. То идва като резултат от обстоятелството, че буквално на следващия ден след Националния съвет във вторник конфликтът бе подновен и то бе подновен с нова енергия, с нова ескалация. Очевидно е, че на Раковски 134 са си дали сметка, че вече за самите тях не е изгодно да поддържат това статукво. Че те имат нужда от релегитимация.

Водещ: Това беше предвидимо. То беше толкова елементарно, че ще стане.

О. Минчев: Това беше предвидимо, но аз ви казах, когато конфликтът дегенерира от конфликт или от спор-дебат по принципни проблеми до междуличностен или между групов конфликт, тогава чисто психологическите особености влизат в действие. Тогава страхът на другата страна се интерпретира като агресия, тогава отстъпката, която ти можеш да направиш се интерпретира като слабост и т.н. Това е един миш-маш, който едва ли има смисъл точно сега да коментираме в детайли, разбира се, че беше необходимо, че и двете страни са в този дневен ред. Въпросът е дали трябваше в този дневен ред да се завърши с конференция веднага, дали той трябваше да бъде преследван чрез някаква оставка на ръководството и започване на процес, на релегитимация на СДС. Проблемът, обаче е в това, че СДС не може повече да съществува като единна политическа сила. Той има нужда от разцепление, и то от най-голямото разцепление и след 1991 година в синята партия.

Водещ: Т.е. тази конференция, която ще бъде насрочена на 21 февруари, ще бъде своеобразна рамка за узаконяване на разцепление в СДС, а не толкова за избиране на един или друг лидер?

О. Минчев: Извън всяко съмнение. Значи, дали ще бъде преизбрана Надежда Михайлова, което лично на мен ми се струва, че е малко по-вероятният план имайки предвид вътрешните съотношения на сините, до колкото ги познавам или ще бъде избран кандидат на другия лагер. Ако Иван Костов е кандидат за лидер на другия лагер, не е толкова предвидим резултатът от конференцията. Ако Иван Костов предпочете, да посочи своя кандидатура или кандидатура на своята група, сред хората, които го подкрепят, мисля, че успехът на тази група е проблематичен на конференцията.

Водещ: Т.е., който и да бъде избран, какво ще последва, според вас?

О. Минчев: Следва разцепление на СДС. Конфликтът до такава степен е ескалиран, че няма връщане назад.

Водещ: Тогава какъв е смисълът от идея за избиране на лидер и за преформулиране на политика или потвърждаването ѝ, когато крайният резултат и драматичният, ще бъде разцеплението, т.е. две партии?

О. Минчев: Смисълът не можем да го открием в някаква принципна политическа логика или в логиката на определено принципно отношение към партията и към обществото. разцеплението е продукт на това, че всяка една от тези две групи на практика иска да препотвърди своите политически позиции и гледа на този конфликт, като на конфликт свързан с личностни и групови интереси.

Водещ: Обаче излиза, че смислите на това разцепление е запазването на абривиатурата, т.е. връщане се към една хипотеза за юридическа битка, кой ще запази символа СДС, а оттам, кой ще го емолимира пред избирателите?

О. Минчев: Символът СДС е важен, но той може само частично да прикрие действителността, а тази действителност, е че България се присъединява към тези страни от Източна и Централна Европа, които в резултат на тези години на преход, по дълъг или по кратък, на практика в тези страни и десния център се самоунищожи. Той се саморазпадна, поради това, че изгуби своя политически дневен ред, поради това, че нито идейно, нито организационно успя да предложи алтернатива на обществото след края на прехода. Това е основният проблем.

Водещ: Добре, ако говорим за това, че разцеплението е неизбежно, тогава, как се вписва в тази прогноза намерението за демократизация на СДС?

О. Минчев: Разбира се, че в процеса на това разцепление за демокрация ще е трудно да се говори, но и демокрация или демократизация на СДС една достатъчно обтекаема фраза. По конкретните формули, с които може да се опише потребността от реформа на СДС са свързани с принципната необходимост, ако тази партия, в какъвто формат да съществува, отгук нататък и иска да бъде дясноцентристка сила, тя трябва да се научи първа на едно единствено нещо. Тя трябва да се научи да търпи различието вътре в себе си. СДС има ненормално отношение вътре в себе си, още от самото си създаване. СДС разрешава проблемите с конфликти, чрез отлюспване, чрез разцепление.

Водещ: Ако бяха чели “Векът на просвещението” на Карпентер и “Символът на гилотината”, ако бяха разпознали добре, щяха да видят, че тя се обръща срещу всеки, който пръв започне да я употребява?

О. Минчев: Разбира се и плюс това, това са интелигентни хора, това не са хора, които са случайни. Те са интелигентни хора, лидерите на СДС, те много добре знаят кое е по-добре. Същевременно те са подпаднали в ситуация, позволили са си да попаднат в ситуация, в която техните лични и групови интереси са взаимно изключващи се и те стават герои в една драма, насочена срещу тях самите.

Водещ: Впечатлен съм, обаче от едно предположение, че Надежда Михайлова има все пак повече шансове да спечели конференцията. Това в резултат на предпочитания към нейна политика ли е, или е апаратния потенциал, с който тя разполага?

О. Минчев: От една страна, вижда се на националния съвет, който съществува понастоящем, че тя има мнозинство, спрямо другата фракция, а предположението, че това мнозинство може да бъде възпроизведено в резултат на рекрутирането на делегатите за следващата конференция. Това е разбира се само хипотеза, чисто апаратният аспект на нещата. Може би може и да не съм прав. Другото, обаче, което е по-важно според мен, е обстоятелството, че социологическите проучвания непрекъснато показват, че и сред симпатизантите на СДС има едно дълбоко разцепление, сред което привържениците на Иван Костов и неговата група, са много по-активни, много по-твърди привърженици,

които конституират не повече от 1/3, от настоящите привърженици и симпатизанти на СДС.

Водеш: Това привързаност към политика или към личности ли е, защото Надежда Михайлова като политика произвежда, която политика доведе Шеварднадзе, грузинския президент до същия модел на отстъпление на капитулация, по който тя върви?

О. Минчев: Това, разбира се е като поредица от актове. Съгласен съм с това сравнение, но така или иначе ние говорим за това, какво е статуквото. Можем да обясняваме статуквото и с различни гледни точки, разбира се. Важен аспект на нещата, както ви казах конфликтът не е принципен, тук има чист егоистичен интерес или групов интерес. Представете си тези местни активисти, които не са в парламента, те разглеждат другата група като бунт на депутатите, ха, ще им покажем ние на тях, защото има и такъв момент.

Водеш: Тогава, какво се избира, ако не е принципен конфликтът и ако не се избира за принципи? Личности, групи, корпоративност, какво се избира?

О. Минчев: Личности, групи, много е трудно на това равнище, вече на който няма разум, няма общ знаменател, да се постигне принципно решение на проблемите.

Водеш: Кое ще бъде по-добре за СДС, да се изживява като подритван и бит дребосък или като милван по главата живеещ със спомените великан?

О. Минчев: Това е ресорна дилема, защото аз започнах с нея. СДС все още е основна дясноцентристка сила и тя няма основания за подобни комплекси за малоценност. Ако, обаче се разцепи, както се очаква на тази конференция, разбира се тя ще се разцепи на две части, които вече ще бъдат вече поставими и със ССД и с другите заявки за десни партии.

Водеш: Ще се разцепи на две. Едните ще си мислят, че са подритвани, бити, а другите ще живеят със спомена на великан.